

**Fremstillingen af det fantastiske i *Eyrbyggja saga*
(Abstract)**

**Rolf Stavnem
(Københavns Universitet)**

Den fantastiske litteratur er karakteriseret ved at det naturlige blandes med det overnaturlige. Den klassiske spøgelseshistorie *The Turn of the Screw* (1898) af Henry James er et godt eksempel på hvordan det fantastiske trænger sig på i et ellers realistisk univers, og læseren får aldrig afklaret, hvorvidt de fantastiske begivenheder foregår på realplanet eller i hovedpersonernes fantasi.

Det fantastiske er et fast element i de islandske sagaer, hvor man ofte møder gengangere, ånder og følger m.m. I sagaerne er der ikke, som i fx *The Turn of the Screw*, tvivl om de fantastiske hændelsers virkelighedsstatus. I en saga som *Eyrbyggja saga* finder vi mange episoder, der er præget af det overnaturlige, og sagapersonerne må forholde sig til det og forsøge at løse de problemer, som det overnaturlige forvolder. Eksempelvis hjemsesøges en gård af spøgelse, og problemet er så stort at gården er på vej til at blive affolket. Gårdens folk bremser spøgeriet ved at bringe spøgelseerne for retten, hvor de anklages for at have bragt folks liv i fare med spøgeriet, og det gør spøgelseerne så flove, at de forlader gården. I andre tilfælde må spøgelseernes jordiske rester begravnes på ny, for at gøre en ende på spøgeriet. I det hele taget er spøgeriet i *Eyrbyggja saga* en faktor, der besværliggør livet for sagapersonerne på linie med hårde vintre og magtbegærlige naboer.

De fleste sagapersoner afholder sig fra aktivt at opsøge det overnaturlige. Det er farligt og i stor udstrækning opfattes det også som æreløst at bruge trolddom. Med indførelsen af kristendommen bliver det direkte ulovligt. *Eyrbyggja saga* hører også til de sagaer, der leverer flest markante eksempler på kvinder og mænd, som har evner til at bruge overnaturlige kræfter, og som søger at opnå fordele ved at forsøge at beherske dem, selv om det oftest ender grueligt galt for disse troldmænd. De spørgsmål, som foredraget skal søge at behandle, er: hvorfor har spøgelsesepisoderne og trolddomsepisoderne en så vigtig plads i sagaen, og hvilken holdning til begivenhederne kan læses ud fra den retoriske fremstilling af dem?